

Timárová, Daniela

Potrebná učebná pomôcka

Opera Slavica. 2012, vol. 22, iss. 2, pp. 58-59

ISSN 1211-7676

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/125576>

Access Date: 29. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

zbiorowych bądź odmiana liczebników 2, 3 i 4 w zestawieniu z rzeczownikami męsko-osob.). Oczywiście, kwestie te mogą zostać uzupełnione przez lektora prowadzącego zajęcia.

Moim zdaniem podręcznik „Nie taki polski straszny...” spełnia wymagania nauczania języka polskiego jako obcego. Na kartach podręcznika przedstawione zostały najważniejsze informacje na temat gramatyki polskiej, zaprezentowano bogaty i nader rozmaity zasób słownictwa. Dużym walorem dydaktycznym jest znakomite tłumaczenie podręcznika na język angielski, którego dokonała Katarzyna Drabczyk.

Markéta Páralová Tardy

Potrebná učebná pomôcka

Sokolová, J. – Brandys, O.: Základy slovtvorby. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Filozofická fakulta, 2011. ISBN 978-80-8094-928-0

Vysokoškolské skriptá *Základy slovtvorby* vznikli na Katedre rusistiky FF UKF v Nitre v rámci projektu KEGA 3/7420/09 Základné východiská novej koncepcie študijného programu Východoslovenské jazyky a kultúry na I. a II. stupni vysokoškolského vzdelávania. Autorkami sú prof. PhDr. Jana Sokolová, CSc., vedúca katedry rusistiky a Olha Brandys, CSc., ktorá v súčasnosti pôsobí na spomínanej katedre ako lektorka. Ako uvádzajú samotné autorky: „cieľom práce je rozvíjať kreatívne myslenie, podporiť schopnosť vyvodzovať slovtvorný význam zo slovtvornej štruktúry a uvažovať pomocou analógií.“ (s. 7).

Publikácia sa delí na dve časti – teoretickú časť (tvorenú šiestimi kapitolami) a praktickú časť. V úvode teoretickej časti autorky vysvetľujú základný pojem slovtvorba, resp. derivatológia a poukazujú na jeho prepojenosť s morfeikou, morfológiou, lexikológiou i syntaxou. Charakterizujú rôzne možnosti úplného alebo čiastočného vyvodenia významu z formy pomenovania, t.j. motivácie (motivovanosti) – paradigmatickú, sémantickú, fónickú, slovtvornú. V závere prvej kapitoly v krátkosti predstavujú významných ruských a slovenských derivatológov.

V druhej kapitole *Morfematická, slovtvorná a onomaziologická analýza* autorky rozoberajú morfematickú štruktúru lexikálnej jednotky, t.j. venujú sa inventáru ruských morfém, uvádzajú najproduktívnejšie prefixy, sufixy, postfixy i interfixy, ktoré sú doplnené príkladmi; ďalej aj slovtvornú a onomaziologickú štruktúru, kde sa venujú štyrom základným skupinám onomaziologických báz a onomaziologických príznakov a onomaziologickým kategóriám medzi ktoré patria mutácia, modifikácia, transpozícia, reprodukcia a koordinácia (integrácia).

Kapitola *Slovtvorné postupy* je stručnou charakterizáciou derivačných, kompozičných, kompozično-derivačných a abreviačných slovtvorných postupov, uplatnením ktorých vznikajú slovtvorne motivované pomenovania, a tie môžu byť navzájom vo vzťahu slovtvornej synonymie, antonymie, homonymie či paronymie.

Zoskupeniam lexikálnych jednotiek, ktoré spája spoločná slovtvorná forma, resp. aj spoločný slovtvorný význam autorky dedikovali štvrtú kapitolu *Slovtvorné útvary*. Definujú slovtvorné útvary a popisujú, ako sa realizuje semaziologický a onomaziolo-

gický aspekt pri ich zoskupovaní, teda vysvetľujú pojmy slovotvorný rad, slovotvorná paradigma, slovotvorné hniezdo, slovotvorný typ a onomaziologická paradigma.

Procesu pomenovania, resp. nominácie a jeho výsledku – pomenovaniu je venovaná piata kapitola *Pomenovania (nomináčné) postupy*. Autorky sa sústreďujú na základné pomenovacie postupy, a to na transfiguráciu a translokáciu. V rámci transfigurácie sú vysvetlené nominačné postupy adície (postpozičná, antepozičná, kombinovaná), konjunkcie (juxtapozícia, kompozícia, apozícia) a subtrakcie (postpozičná, antepozičná a kompozícia). Pri translokácii sú charakterizované jej formy: interkonceptuálna, interkategoriálna a interlingválna. Tiež sa venujú adaptácii, t.j. procesu zdomáčňovania cudzích pomenovaní a jej rôznym fázam a typom.

Poslednú kapitolu teoretickej časti *Slovotvorný aspekt v analýze textu* tvorí modelová analýza textu *He дасть себя в обиду*, v rámci ktorej sú identifikované všetky lexikálne jednotky, vyčlenené slovotvorne (ne)motivované slová, z pomeru ktorých je následne vypočítaný koeficient motivačnej nasýtenosti textu a na záver sa konkretizuje distribúcia slovotvorne motivovaných slov podľa slovotvorných postupov.

Praktickú časť skríp tvorí séria cvičení, rozdelených do šiestich častí podľa jednotlivých teoretických kapitol a sú doplnené o výber základných pojmov a termínov zo slovo tvorby.

Tieto vysokoškolské skriptá prezentujú teoretické poznatky, podávané v kondenzovanej forme a praktické cvičenia, ktoré poskytujú študentom možnosť verifikovať si vedomosti, ktoré nadobudli v teoretickej časti. Autorky vytvorili učebný text, ktorý si nájde svojho príjemcu – študenta rusistiky bakalárskych študijných programov nielen na slovenských, ale i českých univerzitách.

Daniela Timárová

Nová česká učebnice ruštiny podruhé

Janek, A. – Mamonova, J.: Učebnice současné ruštiny. 2. díl. Computer Press, Brno 2011, 410 s. ISBN 978-80-251-2859-6.

Když jsem v roce 2009 pro časopis *Nová rusistika* recenzoval první díl nové učebnice ruštiny autorů Adama Janka a Olgy Belyntsevové², přiznám se, že jsem z různých důvodů příliš nevěřil tomu, že se v relativně krátké době podaří sestavit a vydat její pokračování. Tím výše nutno hodnotit fakt, že o pouhé dva roky později se plán nakladatelství Computer Press na vydání 2. dílu učebnice skutečně podařilo realizovat. Hlavní zásluhu na tom nesporně má inovovaný autorský tandem, v němž Olgu Belyntsevovou vedle Adama Janka nahradila další zkušená lektorka Julija Mamonova. Tento spoluautorský model, který se osvědčil při práci na 1. dílu učebnice, velmi dobře zafungoval i v této obměněné podobě a byl od samého počátku práce na učebním textu příslibem záruky jak metodické a obsahové kontinuity ve vztahu k předchozí učebnici, tak uplatnění nového pohledu na

² J. Gazda, *Nová česká učebnice ruštiny*. Belyntseva, O. – Janek, A.: *Učebnice současné ruštiny*. 1. díl. Computer Press, Brno 2009, 560 s. ISBN 978-80-251-2442-0. In: *Nová rusistika*, 2009, 2, s. 116–120.